

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1MT302

Učební text

Část: Dohled

Zásadní je odlišení dohledu od regulace (Reveda, 2011) a nutnost jejich do určité míry samostatného hodnocení, jakož i hledání potřebných vzájemných proporcí. Zatímco regulace byla již před počátkem finanční krize v evropském prostoru sjednocována směrnicemi EU, dohled byl svěřen jednotlivým členskými zeměmi. Institucionální uspořádání vnitrostátního dohledu je v kompetenci národních vlád a národní legislativy. Úsilí o změny v pojetí regulace a dohledu finančního trhu v rámci Evropské unie můžeme sledovat již delší dobu. Mezi ty, kteří poukazovali na možná úskalí uspořádání regulace a dohledu na nadnárodní úrovni patří mimo jiné např. Goodhart, Ch. a Schoemaker, D. (1995). K autorům zabývajícím se sledovanou problematikou ještě v období před plným vypuknutím poslední finanční krize, bezesporu patří Cervellati, E. M. a Fioriti, E. (2007). Snahy o změny v regulaci a dohledu nabraly na razanci v souvislosti s pokusy o nalezení protikrizových opatření a v neposlední řadě souvisí i s projektem bankovní unie. Nedostatečná úroveň regulace a dohledu finančního trhu byla a stále je označována za jednu z hlavních příčin světové finanční krize. Diskutabilní je ovšem skutečnost, že tyto argumenty mnohdy nepřesně a zjednodušeně prezentují někteří politici, kteří nedisponují potřebnou mírou znalostí problematiky. Je logické, že ne všichni, kteří tyto otázky řeší, k nim přistupují stejně. Lze identifikovat více názorových skupin, které se od sebe odlišují mimo jiné rozdílnou motivací. Pokud jsou navrhovány změny, výsledné řešení by mělo umožnit efektivnější regulaci a dohled finančního trhu než stávající uspořádání. Musíme si být vědomi možnosti, že změny mohou za určitých okolností způsobit zhoršení výchozího stavu, na což mimo jiné poukazuje Hampl, M. (2009). Problematickou regulace a dohledu a jejich institucionálním uspořádáním se zabývali především Goodhart, Ch., Gros, D., Blommestein, H., Speranza, L. (2009).

Lamfalussyho proces

Významným ekonomickým argumentem pro fungování dohledu na evropské úrovni je existence nadnárodních finančních skupin. Pokud se dostala do problémů velká finanční instituce, která byla ekonomicky aktivní v několika členských státech EU, nebylo upraveno uhrazení jejích závazků. K integraci finančního trhu bezesporu přispělo zavedení eura, nicméně představitelé Evropské unie požadovali uskutečnění dalších kroků na cestě k vytvoření vnitřního trhu finančních služeb. Jejich úsilí o harmonizaci, transparentnost, efektivnost a ochranu našlo v roce 1999 odraz v tzv. Akčním plánu pro jednotný trh finančních služeb, který si z dnešního pohledu kladl velmi ambiciózní cíle (měl být realizován do roku 2005). Plán obsahoval návrhy opatření, které směřovaly do oblastí: regulace a dohledu i institucionálního uspořádání vůči jak retailovému trhu, tak wholesalovému trhu. Klíčovým dokumentem byl tzv. MiFID, *The Markets in Financial Instruments Directive*, který se soustřeďuje na úpravu investování na kapitálových trzích a v rámci ochrany investorů kategorizoval klienty. V souvislosti s realizací Akčního plánu pro jednotný trh finančních služeb se stal významným tzv. Lamfalussyho proces. Původní zadání rady ECOFIN¹ pro vedoucího experta výboru A. Lamfalussyho bylo zaměřeno úžeji na regulaci kapitálových trhů a kolektivního investování a legislativu vztahující se k cenným papírům. Závěrečná zpráva z roku 2001 zahrnovala tzv. Lamfalussyho koncept, který byl cílen do čtyř úrovní legislativního procesu:

¹ Rada ministrů hospodářství a financí (*Economic and Financial Affairs Council*).

Schéma Úrovně legislativního procesu

PRVNÍ ÚROVEŇ	LEGISLATIVA EVROPSKÉHO PARLAMENTU A EVROPSKÉ RADY Určuje základní principy regulace
DRUHÁ ÚROVEŇ	SMĚRNICE A NAŘÍZENÍ Prováděcí předpisy Evropské komise k 1. úrovni
TŘETÍ ÚROVEŇ	VÝBORY VZNIKLÉ Z ROZHODNUTÍ KOMISE Kooperace národních regulátorů
ČTVRTÁ ÚROVEŇ	VYMÁHÁNÍ PRÁVA EVROPSKOU KOMISÍ A ČLENSKÝMI STÁTY

Zdroj: autor

Koncepce byla kladně přijata a poté aplikována i na další odvětví finančních služeb. Pokud ji budeme hodnotit ve vztahu k institucionálnímu uspořádání regulace a dohledu, tak akceptovala sektorový model uspořádání poradních orgánů Evropské komise pro finanční trhy a jejich regulaci. V rámci třetí úrovně začaly tři sektorové výbory:

- Výbor evropských regulátorů obchodníků s cennými papíry²
- Výbor evropských bankovních dohledů³
- Evropský výbor pojištění a zaměstnaneckých penzí⁴

Respektovala i takové institucionální uspořádání na úrovni států, které nedisponuje integrovaným systémem regulatorních orgánů. V tomto případě předpokládala spolupráci více regulátorů a prezentování národně sladěných jednotných postojů. Uplatňovala princip subsidiarity, který ponechává řešení otázky institucionálního uspořádání dohledu nad finančním trhem na národní úrovni, nikoliv na úrovni EU.

Larosiérova zpráva

Na podzim roku 2008 byla Evropskou Komisí sestavena skupina expertů v čele s Jacquesem de Larosiérem. Hlavním cílem mělo být obnovení důvěry ve finanční systém. Výsledkem působení skupiny byla zpráva,⁵ která poukazuje jak na příčiny finanční krize, tak dává návrhy na posílení spolupráce mezi orgány dohledu na úrovni jednotlivých států. Zaměříme se na oblast dohledové činnosti. Zpráva evropské úrovni doporučuje vytvoření nových orgánů dohledu a dále doporučuje zřídit orgán, který by dohlížel na rizika evropského finančního systému jako celku. Na základě toho vznikl akční plán reformy způsobu regulace finančních trhů a dohledu nad nimi⁶. Jedná se o klíčový dokument obsahující podrobnou představu navrhované architektury, který v době svého vzniku ambiciózně předpokládá, že

² Committee of european securities regulators, rozhodnutí Komise 2001/527/EC

³ Committee of european banking supervisors, rozhodnutí Komise 2004/5/EC

⁴ European insurance and occupational pensions committee, rozhodnutí Komise 2004/6/EC

⁵ Zpráva skupiny na vysoké úrovni pro finanční dohled v EU zveřejněná dne 25. února 2009.

⁶ Sdělení EK ze dne 4. března 2009 pro jarní zasedání evropské rady „Urychlit oživení evropské ekonomiky“, KOM (2009) 114 v konečném znění.

již v roce 2010 bude evropský finanční trh fungovat v novém rámci dohledu. Legislativní změny budou nakonec po určitém zpoždění v podstatné míře aplikovány až od počátku roku 2011.

Principy nové struktury dohledu pro EU

Nová struktura rozlišuje orgány dohledu na makro a mikro úrovni. Makro úroveň reprezentuje Evropský výbor pro systémová rizika (ESRB),⁷ který by měl především monitorovat makroekonomický vývoj a vývoj finančního systému jako celku a identifikovat rizikové faktory pro finanční stabilitu⁸. Tím by se měla zlepšit situace, kdy neexistoval na evropské úrovni jednotný signální systém, který by systémová rizika detekoval. V tomto kroku je třeba vnímat úzké vazby na rozhodnutí G20⁹, kdy podobné otázky byly řešeny na celosvětové úrovni s tím, že pro posílení světové finanční stability byla ustavena *Rada pro finanční stabilitu* jako následnická instituce *Fóra pro finanční stabilitu*¹⁰. V dohledu na makro úrovni si vytvořila silnou pozici *Evropská centrální banka* (dále ECB) a posílily se i pozice centrálních bank členských států EU. Významné postavení centrálních bankéřů vyplývá především ze skutečnosti, že při jakémkoliv uspořádání regulace a dohledu na vnitrostátní úrovni je centrální banka odpovědná za systémové riziko a finanční stabilitu v daném státě.

Evropský systém orgánů finančního dohledu je složen z vnitrostátních dohledových autorit a třech orgánů na evropské úrovni. Snahou je, aby toto uskupení bylo vnímáno jako funkční celek, který plní úlohu tzv. mikro dohledu. Jeho základem na evropské úrovni se staly výbory, které reprezentovaly 3. úroveň tzv. Lamfalussyho konceptu a které jako poradní orgány EK vyčerpaly veškerý svůj potenciál. Postrádaly mechanismus, který by přiměl vnitrostátní orgány dohledu, aby v dostatečné míře komunikovaly o aktivitách přeshraničních finančních institucí a aby výsledná řešení byla v souladu s požadavky EU jako celku. Ukázalo se významně potřebné aplikovat jednotný soubor harmonizovaných postupů vč. postupů řešících případné spory národních dohledových autorit.

Konkrétně jde o tři evropskými orgány dohledu, které na rozdíl od předchozího řešení disponují právní subjektivitou. Jedná se Evropský orgán pro bankovníctví (EBA), Evropský orgán pro cenné papíry (ESA) a Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA). Jsou nadány větší autoritou, která koresponduje s rozsáhlými pravomocemi. Spolu s národními dohledovými autoritami tvoří Evropský systém orgánů finančního dohledu.

Obdobně jako v oblasti regulatorních pravidel, musí existovat na evropské úrovni dohledová pravidla. Normy doprovázené výkladovými pokyny, které vnitrostátní dohledové autority aplikují při přijímání individuálních rozhodnutí v oblasti licenční a dohledové, má za oblast bankovního sektoru v gesci EBA. Má být zajištěno jednotné uplatňování předpisů EU, resp. jejich jednotný výklad¹¹. Je také řešena situace, kdy by se vnitrostátní orgán dohledu choval v rozporu s platnými právními normami EU nebo by v situaci, která vyžaduje reakci, nekonal. Neměly by zůstávat nedořešené spory, protože pokud by vnitrostátní orgány nebyly schopné v konkrétních sporech dosáhnout řešení ani poté, kdy jim evropské

⁷ European Systemic Risk Board

⁸ Česká národní banka pravidelně vydává Zprávu o finanční stabilitě za příslušné časové období.

⁹ Londýnské setkání na nejvyšší úrovni dne 2. dubna 2009.

¹⁰ Jde o jeden z důkazů svědčících pro tvrzení, že nelze vnímat stav „předreformní“ jako stav s nulovými aktivitami v dohledové oblasti.

¹¹ Hovoří se o jednotné evropské dohledové kultuře.

orgány dohledu zprostředkovaly komunikaci, evropské orgány by měly samy přijmout rozhodnutí. Byly určeny specifické subjekty, které podléhají přímo evropskému dohledu. Mezi ně v jistých souvislostech patří ratingové agentury, ale i další subjekty finanční infrastruktury, jejichž bezporuchové fungování je významné pro celý evropský finanční trh (např. zúčtovací systémy evropského významu).

Česká republika, se svým integrovaným dohledem finančního trhu v centrální bance a primární legislativou finančního trhu na úrovni Ministerstva financí České republiky, reprezentuje nepočtenou skupinu členských států, které jsou schopny komunikovat z jednoho místa, a i ve fázi připomínkového řízení být rovnocenným partnerem v diskusi. U institucionálního uspořádání regulace a dohledu na vnitrostátních úrovních v rámci členských států EU nepanuje shoda. Narážíme ovšem na fakt, že neexistuje jeden model, který by byli ochotni aplikovat všichni a ani neexistuje univerzální model, který by bylo možné označit za jediný vhodný pro všechny. Vždy závisí na konkrétní podobě finančního trhu dané země, jaký model uspořádání aplikuje. S největší pravděpodobností bude nadále přetrvávat různorodá struktura na vnitrostátních úrovních ať už sektorová nebo funkcionální, jejíž existence může snížit šance na efektivní kooperaci na nadnárodní úrovni.

Vybrané principy bankovní unie

První oficiální informací o vytvoření významně integrovaného finančního rámce pro bankovní sektor prostoru eurozóny, resp. bankovní unie, je usnesení Parlamentu Evropské unie (dále EU) ze dne 20. listopadu 2012 s názvem „Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii“. Zde lze nalézt doporučení k vytvoření bankovní unie, jako významného doplnění unie hospodářské a měnové (dále HMU). Motivem pro založení bylo především nalezení mechanismu, který by v budoucnu omezil, případně zcela vyloučil náklady na sanaci bank z veřejných zdrojů. Po analýze příčin finanční krize byly identifikovány klíčové oblasti, které měly být předmětem změn, které do budoucna přispějí k zajištění stability finančního trhu minimálně v prostoru Evropské měnové unie (dále EMU). Projekt bankovní unie zahrnul následující témata: regulatorní pravidla, dohledovou činnost, řešení případných krizových stavů bank a pojištění depozit. V návaznosti na vytipované klíčové oblasti byla bankovní unie od počátku postavena na záměru realizovat čtyři základní prvky unijního uskupení v oblasti bankovního trhu. Konkrétně šlo o snahu harmonizovat regulatorní postupy, která se promítla do směrnice CRD IV (2013) a nařízení CRR (2013), sladit postupy dohledové činnosti, které v současné době reprezentuje jednotný mechanismus dohledu (SSM), o nalezení řešení pro případ selhání bank včetně jejich úpadku, které dalo vzniknout jednotnému mechanismu pro řešení krizí (SRM). Posledním prvkem bankovní unie je evropský systém pojištění depozit (EDIS).

Evropská komise vytvořila projekt bankovní unie z následujících důvodů (EK 2012a):

- Omezení vzájemných vazeb mezi státy a bankovními sektory těchto států. Mimo jiné vazby spočívají v pomoci státu ohroženým bankám a v nákupu státem emitovaných dluhopisů bankami. Pokud se zhorší situace bank, vyvolá to zvýšení výdajů státu. Pokud se zhorší rating státu, promítne se do zhoršení obsluhy státního dluhu, zhoršení kvality portfolií bank. Tyto procesy mají řadu konsekvencí.
- Obnova kredibility bank po finanční krizi. Bylo zřejmé, že v mnoha ohledech banky nejsou dostatečně regulovány, a především nejsou dostatečně dohlíženy. Došlo ke snížení důvěry v banky jak ze strany klientů, tak ze strany investorů.
- Ochrana veřejných peněz, resp. peněz daňových poplatníků. Bankovní sektor si musí do budoucna vytvářet finanční prostředky pro potřeby restrukturalizace a záchranu sám.

Vzhledem k tomu, že regulační pravidla jsou platná pro celý prostor EU a jsou popsána v jiné kapitole, soustředíme se na oblast dohledové činnosti uplatňované v prostoru bankovní unie. Nejvýznamnějším počinem bylo zapojení Evropské centrální banky (dále ECB), která se až do té doby striktně zabývala výhradně měnovou politikou, do dohledové činnosti. Vymezení dohledové architektury na evropské úrovni, do které je zapojena právě ECB, dále Evropský orgán pro bankovníctví (EBA, *European Banking Authority*) a národní orgány dohledu zemí EMU, bylo jako legislativní návrh podáno Evropskou komisí v roce 2012 a k řádnému přijetí Evropským parlamentem došlo v říjnu 2013. Šlo o vymezení Jednotného mechanismu dohledu (*Single Supervisory Mechanism, SSM*). Základním uplatňovaným principem je stupeň významnosti dohlížené instituce, podle kterého se dohledové postupy odlišují. Významnost se posuzuje na konsolidovaném základě a společnost lze považovat za významnou, pokud celková hodnota jejích aktiv převyšuje 30 mld. EUR, nebo poměr jejích aktiv k HDP příslušného státu převyšuje 20 % a zároveň hodnota aktiv není nižší než 5 mld. EUR. Instituci lze považovat za významnou i v případě, kdy ji ECB vyhodnotí jako významnou pro chod domácí ekonomiky. Pokud subjekt náleží ke třem nejvýznamnějším institucím v členském státě, v minulosti patřil k žadatelům o finanční pomoc z Evropského mechanismu stability (dále ESM) nebo jeho dohled na úrovni příslušného státu není dostatečný, podléhá tzv. dohledu na přímém principu (nařízení ECB 2014). Aktuálně vykonává ECB dohled nad 125 systémově významnými institucemi, což reprezentuje více jak 80 % bank eurozóny (ECB 2017). Část dohledových pravomocí i nadále zůstává na národních úrovních v režimu tzv. úzké spolupráce. Hlavní cíle jsou: zabezpečit odolnost bankovního systému, posílit finanční integraci a stabilitu, zajistit konzistentní dohled.

Hlavní úkoly ECB v procesu dohledu:

- Ve spolupráci s vnitrostátními orgány dohledu vydání povolení působit jako banka včetně případného negativního vyjádření k žádosti o vydání licence
- Posuzování nabývání i odnětí kvalifikovaných účastí v bankách s cílem ovlivňovat výběr vhodných akcionářů z pohledu jejich finančního zdraví a zamezení legalizace výnosů z trestné činnosti včetně zamezení financování terorismu
- Dohled nad dodržováním obezřetnostních pravidel, zejména kapitálové přiměřenosti, dodržení kvalitativních i kvantitativních požadavků na kapitál včetně kapitálových rezerv, respektování pravidel sekuritizace, pákového poměru, požadavků na měření a řízení likvidity, kategorizaci finančních pohledávek
- Stanovení případných dodatečných regulačních požadavků při zjištění významné rizikovosti, provést včasný zákrok při nedodržení obezřetnostních pravidel a dohlížet nad tvorbou a dodržováním ozdravného procesu takové instituce
- Dohled nad finančními konglomeráty

Jednotný mechanismus dohledu má umožnit řešení přeshraničních problémů, a tím přispět k posílení finanční stability. Jednotný mechanismus dohledu také případně signalizuje, že dohlížená banka je ve vážných finančních potížích, které je třeba řešit.

Řešení krizí v bankovním sektoru

Na Jednotný mechanismus dohledu navazuje Jednotný mechanismus pro řešení krizí (*Single Resolution Mechanism, SRM*), který centralizuje jak pravomoci, tak i finanční prostředky pro zvládání krizí a selhání bank a má napomoci k záchraně a ozdravnému procesu dané instituce. Pravidla jsou nastavena ve směrnici Evropského parlamentu pro ozdravné postupy a řešení krizí (*Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD*), který začal být používán napříč EU od roku 2016. Hlavním cílem je řešit problémy

bank, pokud možno bez zapojení veřejných finančních zdrojů a rychlým způsobem, kdy se určí pravděpodobnost selhání dané banky a přijme se rychlé rozhodnutí podpořené Jednotným fondem pro řešení krizí, který je tvořen příspěvků bank. V budoucnu by tak již nemělo docházet k nekontrolovaným pádům bank (Směrnice 2014). Vyřešily se tak problémy s odlišným přístupem jednotlivých států EMU k řešení krizí bank, jejich rekapitalizaci, kompletnímu ozdravnému postupu vycházejícímu z odlišných právních norem daných států. Došlo k sjednocení finančních prostředků na úrovni bankovní unie.

Aby bylo možno zajistit efektivní řízení insolvenčí, vznikl Jednotný výbor pro řešení krizí (Single Resolution Board, SRB) zajišťující flexibilní rozhodování a Jednotný fond pro řešení krizí (Single Resolution Fund, SRF) zajišťující dostatečnou výši finančních prostředků k řešení situace, kdy banka nebude dostatečně likvidní (EC, 2016). Vychází se z předpokladu, že se SRF bude vytvářet osm let tak, aby v cílové podobě disponoval alespoň jedním procentem celkových depozit všech institucí členských států bankovní unie. Úkolem SRB je vytvořit a průběžně aktualizovat programy pro banky nacházející se na samé hranici defaultu. Ve spolupráci s ECB určuje minimální kapitálové požadavky a objem způsobilých závazků, při neplnění povinností bank může používat sankce a ověřuje, zda k záchraně stačí prostředky ze SRF a další soukromé prostředky nebo zda bude třeba využít také veřejné zdroje v situaci, kdy je banka vyhodnocena jako zdroj finanční nestability a růstu mezibankovní náklady. Úkolem SRF je soustředit příspěvky bankovního sektoru. K tomu má dojít postupně. Nejprve dochází k tvorbě tzv. podfondů, které jsou vygenerovány na úrovni jednotlivých států a předpokládá se, že v další fázi dojde ke splynutí těchto podfondů v jeden fond. Efektivní použití SRF se používá především k zaručení aktiv nebo závazků instituce, poskytnutí úvěru k nákupu aktiv, vyplacení náhrady akcionářům nebo věřitelům, kteří utrpěli větší ztráty než v běžném úpadkovém řízení. Výbor a fond jsou celkem, který má zvládnout během 56 hodin identifikaci banky, rozhodnutí o likvidaci nebo podpoře banky a případné přijetí do záchraného programu (SRB 2017).

Projekt bankovní unie je koncipován jako povinný pro členské státy EMU, ostatní členské státy EU mají možnost k bankovní unii přistoupit. Jediná oblast, na jejíž realizaci se musí v modifikované podobě podílet členské státy EU i pokud nejsou zároveň členy eurozóny, je mechanismus pro řešení krizí. Česká republika využila možnosti stát mimo bankovní unii. Toto rozhodnutí ale může přehodnotit. Lze nalézt škálu kritérií, podle kterých lze hodnotit výhody a nevýhody přistoupení bankovního sektoru konkrétního státu k bankovní unii. Kritérii společnými pro všechny bankovní sektory nečlenských států EMU jsou jednak přístup k likviditě ECB a jednak právo využít Evropský mechanismus stability (ESM), resp. stálý krizový mechanismus finanční pomoci pro státy patřící do eurozóny. Tato podstatná kritéria jednoznačně preferují členy bankovní unie, kteří jsou zároveň členy EMU. Vzhledem k nemožnosti využít likviditu ECB a mechanismus ESM před přijetím eura lze vnímat dobrovolné přistoupení k bankovní unii před zavedením společné měny jako členství neplnohodnotné. Pro odložení účasti v bankovní unii hovoří i solidní výsledky v oblasti finančního zdraví bankovního sektoru ČR, které patří ve srovnání s bankovními sektory eurozóny k nadprůměrným (blíže Blahová, 2017).

Proces SREP

Orgán EBA vydal obecné pokyny ke společným postupům a metodikám procesu přezkumu a vyhodnocení (EBA, 2014). V souladu s pokyny naše centrální banka jako dohledová autorita odpovídá to, že proces přezkumu a vyhodnocení banky zahrnuje následující části:

- zařazení bank do kategorií a pravidelný přezkum zařazení
- monitorování klíčových ukazatelů
- analýza obchodního modelu, (používá se také při identifikaci hlavních slabých míst)
- hodnocení vnitřního řídicího a kontrolního systému a kontrolních mechanismů
- hodnocení rizik pro kapitál
- hodnocení rizik pro likviditu
- hodnocení přiměřenosti vlastního kapitálu
- hodnocení přiměřenosti zdrojů likvidity
- celkové hodnocení procesu přezkumu a vyhodnocení
- opatření v oblasti dohledu (a případně opatření včasné intervence)

Jde o velmi detailní pokyny, jak postupovat při dohledové činnosti bank. Uvádíme pouze základní principy.

Zařazení bank do kategorií a pravidelný přezkum zařazení

Dohled má všechny banky¹² ve své dohledové pravomoci zařadit do následujících kategorií na základě velikosti, struktury a interní organizace instituce a povahy, rozsahu a složitosti jejích činností:

Kategorie 1 – instituce uvedené v článku 131 směrnice 2013/36/EU (globální systémově významné instituce (G-SVI) a jiné systémově významné instituce (JSVI)) a podle potřeby jiné instituce určené příslušnými orgány na základě velikosti a interní organizace instituce a povahy, rozsahu a složitosti jejích činností.

Kategorie 2 – středně velké až velké instituce, které nejsou zahrnuty do kategorie 1 a které působí na domácím trhu nebo se značnými přeshraničními aktivitami a které mají několik různých oblastí podnikání, včetně nebankovních činností, a nabízejí úvěrové a finanční produkty retailovým a firemním zákazníkům. Specializované instituce, které nejsou systémově významné, ale mají významné tržní podíly ve své oblasti podnikání nebo v platebních systémech či finančních obchodech.

Kategorie 3 – malé až středně velké instituce, které nespádají do kategorie 1 nebo 2 a působí na domácím trhu nebo s nevýznamnými přeshraničními operacemi a které mají omezený počet oblastí podnikání, nabízejí převážně úvěrové produkty retailovým a firemním zákazníkům s omezenou nabídkou finančních produktů. Specializované instituce, které mají méně významné tržní podíly ve své oblasti podnikání nebo v platebních systémech či finančních obchodech.

Kategorie 4 – všechny ostatní malé, nekomplexní vnitrostátní instituce, které nespádají do kategorií 1 až 3 (např. s omezeným rozsahem činností a nevýznamnými tržními podíly ve svých oblastech podnikání).

Zařazení do kategorií by mělo odrážet vyhodnocení systémového rizika, které instituce představují pro finanční systém. Průběžné hodnocení rizik, rizikového profilu, rizik souvisejících s přiměřeností kapitálu a zdrojů likvidity, strategií, obchodního modelu a kontrolních procesů má vést k posouzení, zda daná instituce/banka, není ohrožena selháním, vůči němuž by musela být přijata intervenční opatření. V procesu hodnocení se bankám přiděluje skóre s tím, že se liší uplatnění procesu přezkumu a

¹² Dokument pracuje s pojmem instituce.

hodnocení u jednotlivých kategorií. Banky zařazené v první kategorii podléhají hodnocení všech procesů přezkumu a vyhodnocení minimálně ročně, druhá kategorie je takto hodnocena minimálně každé dva roky a subjekty zařazené ve třetí a čtvrté kategorii jsou takto hodnoceny každé tři roky minimálně. Monitorování klíčových ukazatelů probíhá u všech kategorií čtvrtletně a shrnutí celkového hodnocení na roční bázi. Důležitý je průběžný kontakt s řídicím orgánem a vrcholným vedením instituce; spolupráce orgánů dohledu s institucí při hodnocení jednotlivých prvků (EBA, 2014).

Struktura SREP vychází z CRR/CRD IV a stojí tudíž na třech pilířích. V prvním pilíři je zahrnut minimální kapitálový požadavek, minimální požadavek na likviditu (LCR a NSFR), velké angažovanosti a finanční páka. Ve druhém pilíři je významný prvek celého systému, a to interní hodnocení kapitálové přiměřenosti (ICCAP) a přiměřenosti likvidity (ILAAP). Sem je vhodné zařadit celý SREP. Ve třetím pilíři je tržní disciplína, ve smyslu zveřejňování, které umožní bankám na trhu ohodnotit kapitálovou přiměřenost dané banky.

Tabulka Faktory, které dohled zohlední při určování celkového skóre procesu přezkumu a vyhodnocení

Skóre	Názor orgánu dohledu	Posuzované faktory
1	Zjištěná rizika nepředstavují zjizitelné riziko pro životaschopnost instituce.	Obchodní model a strategie instituce nezbuzují žádné obavy. Vnitřní řídicí a kontrolní systém a kontrolní mechanismy v celé instituci nezbuzují obavy. Rizika pro kapitál a likviditu instituce nepředstavují žádné zjizitelné riziko významného obezřetnostního dopadu. Složení a množství drženého kapitálu nezbuzují obavy. Pozice v oblasti likvidity a profil financování instituce nezbuzují žádné obavy.
2	Zjištěná rizika představují nízké riziko pro životaschopnost instituce.	Výše uvedené faktory vzbuzují malé obavy.
3	Zjištěná rizika představují středně vysoké riziko pro životaschopnost instituce.	Výše uvedené faktory vzbuzují středně velké obavy.
4	Zjištěná rizika představují vysoké riziko pro životaschopnost instituce	Výše uvedené faktory vzbuzují velké obavy
5	Instituce „je v selhání nebo je její selhání pravděpodobné“.	Existuje bezprostřední riziko pro životaschopnost instituce. Instituce splňuje podmínky, kdy lze

		prohlásit, že „je v selhání nebo je její selhání pravděpodobné“ dle čl. 32 odst. 4 směrnice 2014/59/EU.
--	--	---

Zdroj: autor

Pokud je instituce/banka v selhání, musí následovat projednání s orgány příslušnými řešení krize.

Celkové SREP skóre je syntézou výstupů z ohodnocení jeho jednotlivých částí při zohlednění rizik, kterým je nebo může být banka vystavena, a to včetně zohlednění vzájemného působení rizik. Dále je zohledněna pravděpodobnost, že nastavení řídicího a kontrolního systému a obchodního modelu a strategie budou podstupovaná rizika omezovat bude minimální. V úvahu se berou i vlastní zdroje, které rizika pokryjí. Zdroji se má na mysli vlastní kapitál a zdroje financování.